

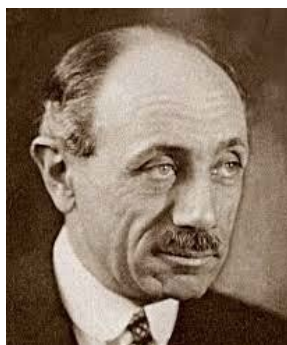
MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

XXVI. TELEKI PÁL KÁRPÁT-MEDENCEI FÖLDRAJZ - FÖLDTAN VERSENY

ISKOLAI/KERÜLETI FORDULÓJÁNAK FELADATLAPJA 2017/2018. tanév

8. osztály

Közreműködő és támogató partnereink:

Kedves Versenyző!

Szeretettel köszöntünk a földrajzversenyen!

Ezen a feladatlapon oldd meg a feladatokat. Minden feladatnál megtalálod a megoldási útmutatót.

98 feladatot kell megoldanod 90 perc alatt. Minden jó megoldás egy pontot ér, az utolsó feladat hármat. Rossz megoldás esetén nincs pontlevonás!

A feladat sorszáma mellé szöveget, betűt, vagy számot kell írnod. Nagyon fontos, hogy tollal írd a megoldásaidat. Ha javítanod kell, azt egyértelműen tedd, úgy, hogy egy vonallal áthúzd a rossz választ és mellé írod a jót.

A javítást ugyanazzal a tollal írd, mint amivel eredetileg írtál!

Semmilyen segédeszközt (térképet, telefont) nem használhatsz, még számoláshoz sem!

2018. január 25.

Sikeress versenyést kívánunk: A Magyar Természettudományi Társulat munkatársai

Versenyző neve, vagy jeligéje: osztálya:

felkészítőtanára:

szerzett pontszáma:

iskolai, kerületi versenyen elért helyezése:

javító tanár kézjegye:

I. Időjárás

Az emberek találkozáskor leggyakrabban az időjárásról beszélgetnek, mert ahhoz mindenki ért!

A négy lehetséges válasz közül az egy helyeset kell kiválasztanod, a betűjelét bekarikáznod.

1. Mit nevezünk időjárásnak és mik az időjárás elemei?
 - A. A légkör tulajdonságainak folyamatos változását, a napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék.
 - B. A légkörben végbemenő változásokat, a napsütés, hőmérséklet, szél, eső.
 - C. A levegőben a hőmérséklet változását, a fény-árnyék, hideg-meleg, szélcsend-szél, eső, hó.
 - D. A levegőben a ciklonok mozgását, a felszín felmelegedése a napsugaraktól, a felszálló levegő.

2. Mi látható a képen?

- A. Napelemek, melyekkel villamosáramot lehet termelni.
 - B. Napkollektorok, melyekkel villamosáramot lehet termelni.
 - C. Napelemek, melyekkel vizet lehet forralni.
 - D. Számítógép monitorok, melyekkel szabadtéri koncert felvételét lehet nézni.
3. A Föld felszínének közelében (kb.10 cm), vagy távolabb (Kb.3m) melegszik fel jobban a levegő, a Föld ugyanazon pontja fölött? Miért ott melegszik jobban?
 - A. Távolabb, mert az közelebb van a Naphoz.
 - B. Távolabb, mert ott több hó gyűlik össze.
 - C. Közelebb, mert a felmelegített felszín sugározza ki a hőt.
 - D. Közelebb, mert a jég jobban visszaveri a napsugarakat, mint a szántóföld.
 4. Szőlősgazdaként a Mátra északi vagy déli lejtőjére telepítenél inkább szőlőt? Miért oda?
 - A. A déli lejtőkre, mert ott több a csapadék.
 - B. A déli lejtőkre, mert ott nagyobb szögben érik a napsugarak a felszínre, így azt jobban felmelegítik.
 - C. Az északi lejtőkre, mert ott magasabb a hőmérséklet.
 - D. Az északi lejtőkre, mert ott erősebben süt a Nap.
 5. Hazánkban egy nagyon meleg nyári nappal után az éjszaka akkor lesz hűvösebb, ha derült az égbolt, vagy akkor, ha felhős? Miért akkor?
 - A. Ha borult az égbolt, mert a felhők naplementekor megakadályozzák a felmelegedést.
 - B. Ha derült az égbolt, mert erőteljesebb a felszínnek a hőkisugárzása.
 - C. Ha borult az égbolt, mert a felhők lehűtik a levegőt.
 - D. Ha derült az égbolt, mert olyankor mindig fúj a szél és az hideg levegőt szállít.
 6. Mennyi a napi középhőmérséklete annak a napnak, amelyen a következő adatokat mérték?

éjjel 1 órákor	reggel 7 órákor	délben 13 órákor	este 19 órákor
-2°C	3°C	7°C	4°C

- A. 12°C
- B. 4°C
- C. 6°C
- D. 3°C

7. Egy magyarországi város havi középhőmérsékleteit ábrázolja a következő táblázat. Mennyi volt ennek a városnak az évi közepes hőingadozása?

hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
°C	-2	1	4	7	16	20	23	21	14	9	3	0

- A. 116°C
B. $9,66^{\circ}\text{C}$
C. 25°C
D. 21°C
8. Egy őszi napon az iskola meteorológiai állomásán reggel 6 órakor mérték a leghidegebbet, 9°C -ot. Tanítás után, 14 órakor volt a legmelegebb, 17°C . A két adatból ennek a napnak melyik időjárási adatát tudod kiszámítani?
A. Napi középhőmérsékletet
B. Napi hőingadozást
C. Napi átlaghőmérsékletet
D. Napi közepes hőmérsékletet
9. A Börzsöny keleti, vagy nyugati oldala csapadékosabb és miért?
A. Keleti, mert az van közelebb a Fekete-tengerhez.
B. Keleti, mert keletről érkeznek a csapadékot szállító szelek.
C. Nyugati, mert a nyugatról érkező szelek a leggyakoribbak, melyek csapadékot is szállítanak.
D. Nyugati, mert a lábánál folyó Duna erős párolgása sok csapadék képződését okoz.
10. Válaszd ki azt az egy sort, amelyben nem csapadékfajták szerepelnek!
A. eső, hó, ónoseső
B. jégeső, harmat, dér
C. hurrikán, tornádó, orkán
D. köd, zúzmara, havaseső
11. Hazánk legszeleesebb táján a leggyakoribbak a szélkerekek. Melyik ez a táj?
A. Kisalföld
B. Dunántúli-középhegység
C. Északi-középhegység
D. Alföld

II. Térképészet

Az alábbi térképészlet segítségével válaszolj a következő kérdésekre!

12. Pécsről hányas számú főúton juthatunk el a barcsi határátkelőhöz?
13. Ez a térkép egy másolat, így a méretek az eredetivel nem egyeznek. Az eredeti változaton Péctől Eszék légvonalban 5cm távol van. Milyen messze van a valóságban egymástól a két város?
14. Milyen és hányadik hosszúsági kör mentén fekszik Szentlőrinc?
15. A keresőhálózat „D” mezőjében hány határátkelőt látsz a térképen?
16. Apatin és Zombor között milyen típusú vízfolyásokat találunk?
17. Mi Tolna megye megyeszékhelye?
18. Bajáról hányas számú úton érdemes elindulni Zomborba, hogy minél hamarabb odaérjünk?
19. Melyik két ország határán ömlik a Dráva a Dunába?
20. A Google Térkép segítségével megállapítottuk a következőket: Pécs-Eszék távolsága Drávaszabolcon keresztül: 92,4 km, az út megtételéhez szükséges idő 1 óra 28 perc személygépkocsival. Mohácstól Eszék 64,6 km, amit 55 perc alatt lehet megtenni. Ki tud gyorsabban haladni, az, aki az 58-as úton, vagy az, aki az 56-os úton indul?

III. Kárpát-medencevidék kialakulása

A leírás minden mondatába becsúszott 1-1 hibás szó. Ezeket kell kiválasztanod és aláhúznod, majd a helyes szót a mondat végére írni.

21. A földtörténeti középidőben keletkeztek a hegységeinket felépítő bazaltok, dolomitok, valamint a feketekőszén, mangánérc, bauxit.
22. A középidő végén távolodni kezdett egymáshoz képest az Eurázsiai- és az Afrikai -kőzetlemez.
23. A kb. 20 millió éve kezdődött vulkáni tevékenység eredménye a Kárpátok hegyeiben a színes- és vasérc-készletek kialakulása.
24. A Kárpátok kiemelkedését a Kárpát-medence megemelkedése kísérte.
25. A Pannon-beltenger partján lignit, medencéjében kőolaj, uránérc keletkezett.
26. A jégkorszakban a jég a hegységeken csipkésre csiszolta a hegygerinceket, kisebb mélyedéseket hozott létre, melyeket a jég elolvadása után víz töltött ki, ezek a kis tavacskák, a macskaszemek, ma fontos idegenforgalmi nevezetességek.
27. A Kárpát-medence árterei a negyedidőszakban a szél által szállított porból jöttek létre.

IV. Európa földtörténete

Az alábbi képek Európa egyes tájait ábrázolják. A feladatod, hogy a képek jellemzőinek kisbetűit, majd a táj nevének a nagybetűjét (melyeket a képek alatt találsz) írd a kép előtt szereplő sorszám alá.

28.

.....
.....

29.

.....
.....

30.

.....
.....

31.

.....
.....

32.

.....
.....

33.

.....
.....

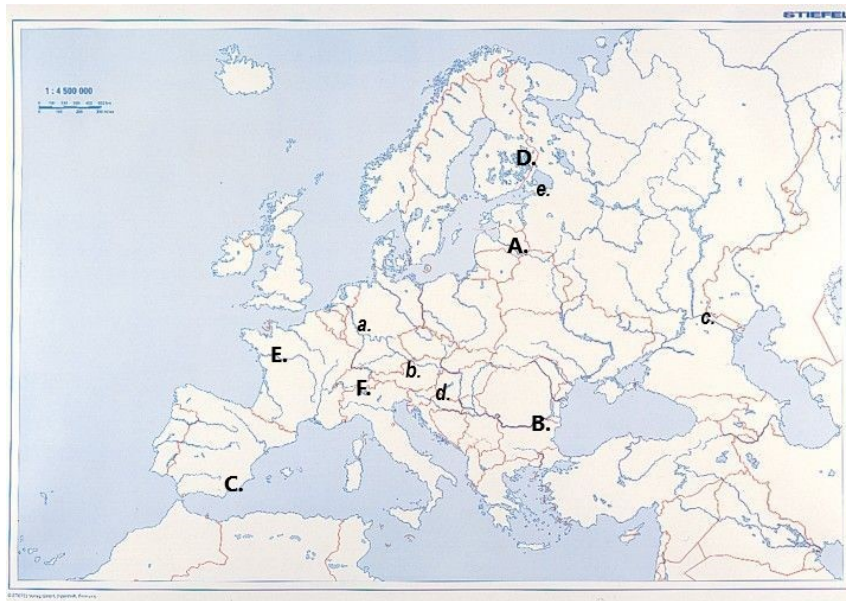

- A visszahúzódó jégtakaró által lerakott morénahalmok területén hullámos felszín jött létre, és ahol elegendő a napfény, ott a terület alkalmas kukorica termesztésére is.
- Az Ósidei-Európa északi részén a jégkorszaki jég legyalulta a felszínt, a mélyedéseket napjainkban tavak vize tölti ki.
- Az óidőben a Kaledóniai-hegységrendszer részeként keletkezett. Hegygerince közel fekszik az Atlanti-óceánhoz, a heglábát fjordok tagolják.
- Az óidőben gyűrődött fel. Ma Európa keleti határát jelöli ki. Tágas medencéiben kisebb tavak gyűjtik a lehulló csapadékot, melyek a patakokat táplálják.
- Felszíne a negyedidőszakban töltődött fel. A szél által szállított porból lösz képződött, a folyók hordalékából főleg homok. Ahol nem szántották fel a felszínt növénytermesztés céljából, ott nagy füves puszták terülnek el.
- A kontinens legmagasabb hegyei találhatóak itt. Az Eurázsiai-hegységrendszer része, mely gyűrődéssel keletkezett. Magashegyi legelőin nyáron jó minőségű táplálékot találnak a háziállatok.

A: Urál, **B:** Skandináv-hegység, **C:** Finn-tóvidék, **D:** Alpok, **E:** Alföld, **F:** Germán-Lengyel-alföld

V. Európa éghajlata

Egy szöveget olvashatsz Európa éghajlatáról. Néhány szó kimaradt a mondatokból, amelyeket a feladatok sorszámaival helyettesítettünk. Tehát, a feladat sorszáma mellé a megfelelő, hiányzó szót, vagy betűt kell beírnod. Megoldásodban segít a következő térkép.

Európa egyes területeinek az éghajlatát elsősorban az Egyenlítőtől való távolság határozza meg. Az Atlanti-óceán közelében kisebb az évi közepes **34**....., mivel a nagy víztömeg hőmérsékletet kiegyenlítő hatású. Az **E.** jelű területeken több a **35**....., mint a szárazföld belsejében, mert az óceán vize erősen párolog és a nyugatias szelek az óceán felől fújnak. **D., A., B.**, területeken kevés a csapadék, de aszály csak **B.** területen gyakori. Ennek oka az, hogy az éghajlati elemek közül a **36**.....magasabb nyáron. Az Alpok éghajlata függőlegesen övezetes, ezt a területet a térkép **37**..... nagybetűje jelzi. Mivel az Egyenlítőhöz a **C.** terület van a 6 táj közül a legközelebb, ezért itt a nyár forró és száraz. Télen a **38**..... szelek hoznak csapadékot. Ennek a területnek **39**..... éghajlata van.

A fenti Európa térképen megjelöltünk 3 folyót és 2 tavat kisbetűkkel. Feladatod, hogy a következő sorszámok mellé írd a nevüket!

40. a:

41. b.:

42. c.:

43. d.:

44. e.:

VI. Európai Unió

Állításokat találsz az Európai Unióról, amelyekről el kell döntened, hogy igazak, vagy hamisak-e! Döntésedet jelöld az állítás mellett I, vagy H betűvel!

45. Az Európai Parlament egyik székhelye a franciaországi Strasbourgban van.

46. Az Európai Unió tagállamai egységesen leépítették a vámokat az USA és Kína felé.

47. Az EU tagállamai között korlátozás nélkül áramolhat az áru, a tőke és a szolgáltatások.

48. A tagállamok között a szakképzettséget igazoló bizonyítványokat azonban nem fogadják el, újra kell szakvizsgát tenni annak, aki másik tagországban szeretne munkát vállalni.

49. Holland informatikusok Belgiumban ugyanolyan feltételekkel vállalhatnak munkát, mint a belgák. ...

50. Magyarország és Szerbia között megszüntették a határellenőrzést.

51. 2015-ig 19 tagállamban vezették be fizetőeszközként az Eurót.

52. Az Európai Unió előde, a Közös Gazdasági Tanács 1953-ban jött létre.

53. 2017 végéig az Európai Uniónak 28 tagja volt.

54. Az Európai Központi Bank Frankfurtban található.

VII. Kárpátok

A fenti térkép vázlat segítségével készíts táblázatos vázlatot a Kárpátok szerkezeti felépítéséről! A táblázatban szereplő feladat-sorszámok mellé elég csak a táblázat alatt szereplő állítások betűjelét írnod.

	belső vonulat	központi vonulat	szirtöv	külső vonulat
a hegyvonulatokat felépítő kőzetek	kőzetanyaguk lehet andezit, riolit, bazalt és ezek tufái	55.	56.	57.
az egyes vonulatok keletkezésének ideje és módja	58.	59.	60.	a harmadidőszaki tengerekben lerakódott folyami hordalék alkotja ezt a vonulatot
a vonulatok jellegzetes tagjai	61.	62.	63.	Az Északkeleti-és a Keleti-Kárpátokban összefüggő keretként szegélyezi a hegységet.

- a.** Anyaga az óidőben keletkezett, de később átkristályosodott. **b.** A legfiatalabb vonulat, az újidő harmad és negyedidőszakában, vulkánosság hozta létre. **c.** A földtörténeti középidőben keletkeztek üledékes kőzetei, melyek törésvonalak mentén feldarabolódtak, majd merész tömbökként kiemelkedtek. **d.** Kőzetanyaga homokkő. **e.** Kőzetanyaga mészkő, dolomit. **f.** Kőzetanyaga gránit és különféle palák. **g.** A Kárpátok legmagasabb csúcsa ennek a vonulatnak a tagja (2655m, Gerlachfalvi-csúcs). **h.** A Keleti-Kárpátokban a Békás-szorost szegélyező magas, meredek sziklák képezik ezt a vonulatot. **i.** jellegzetes képződménye a Keleti-Kárpátokban a Szent-Anna- tó, mely egy krátertó.

VIII. Városaink nevezetességei

Hazánk 10 települését kell felismerned a rájuk jellemző jellegzetesség alapján. Írd nevüket az állítás utáni pontozott vonalra! Ez után a települést el kell helyezned a térképen, vagyis a település ponttal megjelölt helyére X jelet kell tenned, majd a feladat sorszámát a jel mellé kell írnod.

64. A folyók városa. Itt gyártanak Audi gépkocsikat is.

65. Az atomváros. Atomerőműve biztosítja hazánk villamos-energia szükségletének csaknem felét.
.....

66. A várost romba döntő 1879-es árvíz után építették híres Fogadalmi templomát. A város terméke a Pick szalámi és a fűszerpaprika.

67. A leghűségesebb város. Gyönyörű belvárosának jelképe a Tűztorony. Hazánk egyetlen erdészeti egyeteme itt működik.

68. Gyöngyszem a Balaton közepén. 11. századi bencés apátsága, barátkásai, gejzirkúpjai és levendulásai sok kirándulót vonzanak a Balaton mellett nyaralók közül.

69. Világörökség a Cserhátvidéken. A palóc hagyományokat őrző falu és környezete az UNESCO Világörökség része.

70. A hős város. Jurisics Miklós 1532-ben katonáival itt tartóztatta fel a Bécs ellen vonuló török sereget.
.....

71. Csiszolt kristályok városa. Az egykori „alumíniumváros” ma exportra termelő üvegyáráról nevezetes.
.....

72. Február végén minden évben elűzik a telet a busójárással, mely az UNESCO szellemi örökségei között szerepel. A végzetes 1526-os csata harcmezeje ma nemzeti emlékhely.

73. Egykori királyi székhelyünk, ma az ország egyik legfontosabb gazdasági központja.

IX. Ismerkedési est

Diáktáborban az első nap ismerkedési estet tartanak. Állapítsd meg, hogy a különböző településekről érkező diákok milyen típusú településen élnek? Megoldásodat a szövegek utáni pontozott vonalra írd!

84. Én egy szórványtelepülésről jöttem. Az Alföldön élünk szüleimmel és nővéremmel olyan házban, amit minden oldalról szántóföld vesz körül. Földúton tudjuk csak megközelíteni a házunkat. Édesapám búzát, kukoricát, napraforgót termeszt a házunk melletti földünkön. Édesanyám disznót, baromfit nevel a háztájiban. Nővérem felújította a nyári konyhát, hogy ott nyaraló vendégeket tudjon fogadni.

85. A mi településünkön 275 ember él. Napközben csak a nyugdíjasokat lehet otthon találni és néhány kismamát a gyermekével. A nagyobb gyerekek és a felnőttek 5-10 km-t utaznak minden reggel, hogy iskolába, munkába jussanak.

86. A mi településünkön kb. húszezren élnek. Nem kell sokat utaznunk, hogy eljussunk az iskolába. Anyukám a közeli orvosi rendelőben, apukám a zöldmezős beruházásként épült alkatrész-gyárban dolgozik. Én a településünk középiskolájában fogok továbbtanulni jövőre, ha jól sikerül a felvételim.

87. Én hét középiskolát jelöltem meg, ahova beadtam a jelentkezési lapomat. Bármelyik jó lenne, mert busszal, villamossal, vagy metróval hamar elérhetőek. A szüleim is tömegközlekedéssel jutnak el a munkahelyükre, mert egy szűk utcában lakunk, ahol rengeteg autó parkol, nehéz délután szabad helyet találni. De legalább csenedesebb, mint a közeli főút, ahol gyakran mennek szirénázó mentőautók.

X. Hegységeink

Összehasonlíttuk a Dunántúli-középhegységet az Északi-középhegységgel

A betűt írd, ha az állítás a Dunántúli-középhegységre igaz

B betűt írd, ha az állítás az Északi-középhegységre igaz

C betűt írd, ha az állítás mindkettőre igaz

D betűt írd, ha az állítás egyikre sem igaz

88. A Balatontól északra, DNY-ÉK-i irányban húzódik.

89. Vulkanikus hegyei a Kárpátok belső vulkáni vonulatának részei.

90. Üledékes kőzetekből felépülő tagjai a földtörténeti középidőben, tengeri üledékként keletkeztek.

91. Felszíne a harmadidőszaki kéregmozgások hatására rögökre darabolódott, tagjai között széles árkok keletkeztek.

92. Kristályos kőzetből felépülő rögjei az ősidőben keletkeztek.

93. Fiatalabb vulkanikus hegyei bazaltból épülnek fel.

94. A hegység részét alkotja a Gerecse és a Pilis is.

95. A harmadidőszakban keletkeztek andezit, riolit vulkánjai, mint a Visegrádi-hg., Börzsöny, Mátra.

96. Tengeri üledékes kőzetekből felépülő tagjaiban gyakoriak a karsztjelenségek.

97. Területe a Duna vízgyűjtő területéhez tartozik

XI. Magyarország népességének megoszlása gazdasági aktivitása alapján

Tanulmányozd az alábbi táblázatot, majd fogalmazz meg 1 problémát, melyre az adatok összehasonlításával következtetsz! (nem elég, ha egyszerűen leírod, hogy pl. 5,7% a munkanélküliek aránya)

gazdaságilag aktív népesség a teljes lakosság 45,6%-a.	aktív kereső a lakosság 39,9%-a	munkanélküli 5,7% (hivatalosan regisztrált, aki munkát keres)
gazdaságilag nem aktív népesség a teljes lakosság 54,4%-a	nem aktív kereső a lakosság 29,7%-a Ők nem dolgoznak foglalkoztatottként, de rendszeres jövedelemmel rendelkeznek (pl. nyugdíjasok, gyesen levő szülők)	eltartottak a teljes lakosság 24,7%-a nem rendelkeznek jövedelemmel. (pl. tanulók, munkát nem kereső munkanélküliek)

98.

.....

...../3pont